

TANULÁSI STÍLUSOK

CSAPÓ MÓNIKA

1. Bevezetés

Hogy miért fontos ezzel a témával foglalkozni? A kisgyermek nagy hatékonysággal tanul. Ez észrevehető már a kisbabáknál is, akik édesanyjukkal kommunikálnak, mégpedig kezdetben szavak nélkül. A gondolkodó gyermek már nagyon korán szemben találja magát a legnehezebb feladattal, az anyanyelv elsajátításával. Az, ami nagyon fontos a gyermeknél, és az, ami mindig ösztönzi, a kíváncsisága. Ez a kíváncsiság lassan eltűnik (vagy legalábbis csökken az intenzitása), ahogyan a gyermek idősebb lesz, és sajnos az iskolának is nagy szerepe van ebben a folyamatban: Szeretem az iskolát. Nem kell gondolkodni. Megmondják, hogy mit kell csinálni (Fisher 2007: 11). A hatékony tanulás kulcsa talán pontosan ez lehetne, hogy megőrizzük a gyerekek kíváncsisággal teli életfázisát. A kérdés az, hogy hogyan lehet ezt elérni.

Minden gyermek bizonyos képességekkel jön a világra, és nem tudhatjuk, hogy hol vannak agyának határai. Nagyon gyakran egyfajta kognitív konfúzió jelentkezik a gyerekeknél, mert nem tudják, hogy mit kell pontosan csinálniuk (mit kell tanulniuk), vagyis nem látják értelmét annak, amit meg kell tanulniuk.

A tanuló gyermek egyben gondolkodó gyermek is. Hogy eredményes legyen a tanulásban, a mi (pedagógusok, tanítók) segítségünkre is szüksége van ahhoz, hogy elérje a gondolkodásnak ama magasabb szintjét. Ez a magasabb szint jellegzetessége a metakognitív kontroll. A gondolkodást úgy is értelmezhetjük, mint információ-feldolgozó képességet, amely inputból, outputból és kontrollból áll. A kontroll gyakorlásával elérhető a magasabb szintű gondolkodás fejlődése. De a gondolkodási képességek fejlődésében nagy szerepe van az emlékezésnek is. Az emlékezés mindig fejleszthető. Például úgy, hogy meghatározott információkból rendszereket alkotunk, és ezeket a rendszereket addig ismételtetjük, míg azok át nem kerülnek a hosszú távú memóriába. Az emberi agy ezeket a rendszereket többféle módon is feldolgozhatja: verbálisan, vizuálisan, logikailag, fizikailag, zeneileg, személyes kontaktus által vagy társadalmilag. De csak az ember tudja intelligenciájának széles körű összetevői által feldolgozni az információkat. Tanulása csak akkor lesz a leghatékonyabb, ha mindenféle irányultsága részt vesz benne.

2. Tanulási stílusok fajtái

A tanulási stílusok csoportjába a tanulás egyéni jellegzetességei tartoznak. Ha a tanuló részéről közelítjük meg, akkor az egyfajta hajlamot jelent az egyes specifikus tanulási stratégiák alkalmazása iránt. Ha a tanulási folyamatot nézzük, akkor a tanulási stílusok közé soroljuk azokat a külső és belső tanulási feltételeket, módokat, amelyeket az egyén előnyben részesít. A tanulás körülményeit a külső feltételek képezik, és ezek viszonylag könnyen megállapíthatók. A belső feltételek ennél összetettebbek. Azokkal többet és behatóbban kell foglalkozni (Nahalka 2006: 71).

Mielőtt rátérnénk a tanulási stílusok fajtáira, ki kell emelni, hogy a felsorolásban, elnevezésekben mindenhol intelligencia szerepel. Mivel az intelligencia egyik definíciója (Potkonjak-Šimleša 1989: 280) pontosan a tanulás képességére utal, ezért ez a kapcsolat, vagyis ez a megfogalmazás lehetővé teszi a többszörös intelligencia (multiple intelligence) használatát a tanulási stílusok ismertetésekor. A többszörös intelligenciával kapcsolatos kutatásoknál elengedhetetlen megemlíteni Howard Gardner nevét, aki a legtöbbet foglalkozott ezzel a témával. Ő arra a következtetésre jutott, hogy az intelligenciának legalább hét formája különböztethető meg (Jensen 2003: 208–212):

- (1) nyelvi vagy verbális intelligencia,
- (2) zenei intelligencia,
- (3) logikai-matematikai intelligencia,
- (4) vizuális-térbeli intelligencia,
- (5) mozgási vagy kinetikus intelligencia,
- (6) interperszonális (társadalmi) intelligencia,
- (7) intraperszonális (perszonális, metakognitív) intelligencia.

2.1. Nyelvi vagy verbális intelligencia

A nyelv és a gondolkodás között szoros összefüggés van. Felmerül a kérdés, hogy vajon a gondolkodás előzi-e meg a nyelvet, ahogyan Piaget vélte, vagy, ahogyan Vigotszkij állította: a nyelv a gondolat hordozója? (Fisher 2007: 17) Mindkét állítás pontosnak mondható. Azt, amit ki szeretnénk mondani, már előzőleg létezett az értelmünkben. Tehát csak a kommunikáció egyik formáját használtuk, hogy megoszthassuk gondolatainkat másokkal. De ha jobban meggondoljuk, amikor gondolatainknak egy specifikus formát adunk, vagyis szavakba öntjük, akkor a kimondott szavak mégsem teljesen azonosak azzal, ami azelőtt az elménkben volt. A szavak mégis meghatározzák gondolatainkat.

A kognitív fejlődés szoros összefüggésben áll a fogalmi fejlődéssel. A nyelvi intelligencia egy olyan csoda, amely még mindig nagyon titokzatos. Valóban csodálatos, hiszen hogyan lehetséges az, hogy a gyermek a hangok zűrzavarában képes megtanulni egy nyelv szabályosságát?

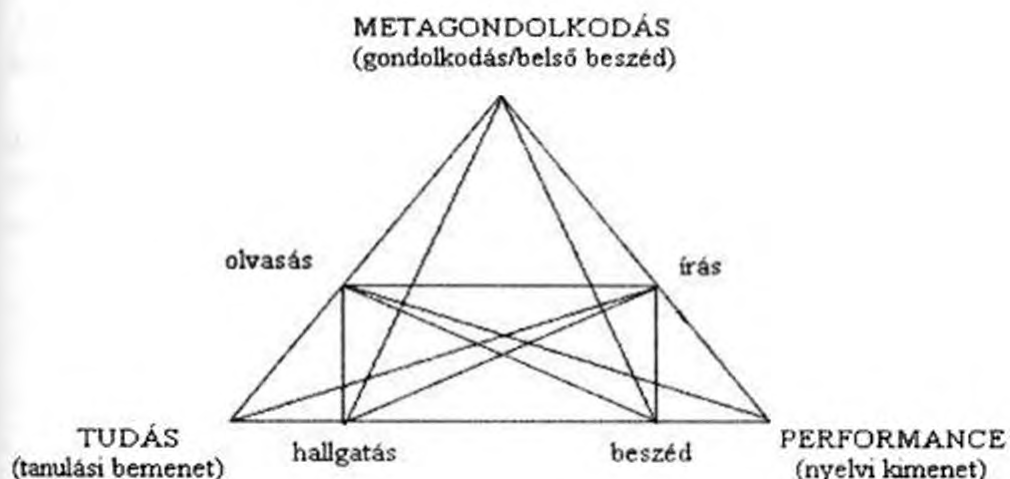
Gardner a képességek négy aspektusát sorolja fel, amelyek nélkülözhetetlenek az egyén működéséhez a nyelvi intelligencia szempontjából (Knežević-Florić 2006: 140):

- (a) a nyelv retorikai aspektusa – a nyelv ebben az értelemben olyan eszköz, ami arra szolgál, hogy valamit felvessen vagy valamire hasson, hogy meggyőzzön;
- (b) információszerzés strukturált formában – a nyelv, mint emlékezési potenciál;
- (c) alapképesség: magyarázás és megértés funkciója – jelentős szerepe van az írott és beszélt nyelvben. Sok mindent magyarázat útján tanulunk meg, amiket mi adunk másoknak, és amelyeket másoktól kapunk;
- (d) reflexió eszköze – nemcsak meghatározott jelenségekről, saját magunkról vagy viselkedésünkről fejezzük ki észrevételeinket, hanem magáról a nyelvről is.

Azok a tanulók, akiknél ez a fajta intelligencia dominál, szeretnek olvasni, írni és történeteket mesélni. Ők nagyon könnyen megjegyzik a helyeket, dátumokat, neveket és a jelentéktelen dolgokat is. Olyan kivételes képességgel rendelkeznek, hogy mindent szóról szóra elismételnek, amit valaha is mondtunk nekik. Ezek a gyerekek akkor tanulnak a leghatékonyabban, ha elmondják a dolgokat, ha hallják és látják a szavakat. Bátorítani kell őket abban, hogy helyesírási versenyeken vagy kreatív írói tanfolyamokon vegyenek részt.

- Sokféle módszer létezik a gyermekek nyelvi tapasztalatainak gazdagítására:
- meséljék el és magyarázzák meg, hogy mi történt velük, és mi a véleményük erről,
 - adjanak tanácsot, hogy hogyan kell valamit megcsinálni,
 - szóban érveljenek,
 - oldjanak meg, és ők maguk is találjanak ki keresztretjtvényeket és más szójátékokat,
 - írjanak levelet,
 - gyűjtsenek információkat újságokból, könyvekből,
 - olvassanak és írjanak verseket,
 - saját iskolaújság szerkesztése.

1. ábra
Nyelvi intelligencia – a nyelvi módok

2.2. Zenei intelligencia

A zenei intelligencia egyike az intelligencia univerzális formáinak. Az emberi fejlődéssel kapcsolatos kutatások rámutattak arra, hogy minden gyerek rendelkezik elsődleges zenei képességgel.

Természetesen reagálunk a ritmusra és a dallamra – legkorábban már lehet, hogy az anyaméhben, ahol a magzat érzékeli édesanyja szívverését, később pedig figyeli a beszéd dallamát, amit még kezdetben nem ért. Már a második életévtől spontán ritmusokat és dallamokat találnak ki. Nem számít, hogy milyen a gyermek ösztönös zenei érzéke, vagyis a zenei intelligenciája, mert az mindig szellemi lényének szerves része lesz egész életén át. A zenei képesség tehetségből és képzésből áll, de minden gyermek, még a zenei csodagyerekek is, ösztönös felismeréssel és improvizálással kezdik.

A ritmusérzék, amely mindannyiunkban benne van, az agy jobb féltékéjében helyezkedik el, de a zenei intelligencia érdekes kapcsolatot mutat az intelligencia más formáival is. Amikor a gyermekek kottaolvasást tanulnak, valójában azon képességeiket fejlesztik, amelyek nagyon közel állnak a nyelvi képességekhez. A zene szoros kapcsolatban áll a tornával is. Ebbe az összefüggésbe tartozik valamely hangszeren való játszás közbeni fizikai aktivitás, és az, ahogyan a test reagál a ritmusra és a dallamra. A zene és a tánc közötti rokonság is azt mutatja, hogy kapcsolat áll fenn a zenei és a mozgási vagy kinetikus intelligencia között.

A zenével való foglalkozás három legfontosabb összetevője a dallam, a ritmus, valamint a hangszín és/vagy hangszerek hangzása. Ezért Gardner három alapképességet különböztet meg (Knežević–Florić 2006: 141): zenei hallás, ritmusérzék és dallam/hangnem iránti érzék.

Ha a gyermek gyakran dalolva járkal, vagy tanuláskor mindig zenére van szüksége, akkor azt mondhatjuk, hogy zenei típusú tanuló. Ez a típus jobban észreveszi a hang részleteit, magasságát és a ritmust, amit a normál hallgató nem venne észre. Leghatékonyabban ritmus, dallam és zene mellett tanulnak. Bátorítani kell természetesen szeretetüket a zene iránt, és minél több tantárgyba kellene belevinni a zenét.

Minden gyermeknél fejleszthető a zenei intelligencia. Bizonyított tény, hogy a zenei olvasás gyakorlása segíti a matematikai képességek és az olvasási készség fejlődését.

Némely tevékenységek segíthetik a zenei intelligencia fejlesztését:

- valamilyen hangszeren való játszás,
- dallam felismerése,
- zenére való ritmikus mozgás,
- megfelelő zene kiválasztása egy történet bemutatásához,
- saját dallam, dal komponálása,
- játék a hangokkal.

2.3. Logikai-matematikai intelligencia

A logikai-matematikai intelligenciát a tudományos gondolkodásban használják. Az IQ-tesztekben is ezt mérik (és a verbális gondolkodást). Az agykutatások szerint az agy egyes részei a többihez képest jelentősebb szerepet játszanak a matematikai számításokban.

Piaget úgy vélte, hogy a logikai intelligencia fejlődése a gyermek érésének kiemelt állomásain megy végbe. Szoros kapcsolat áll fenn a logika és a matematika között, mert a legösszetettebb matematikai egyenlet is egyszerű logikai elveken alapszik (Fisher 2008: 29).

Ludwig Wittgenstein azt mondta, hogy a matematika több a logikánál. A matematikai gondolkodás magába foglalja a (Fisher 2008: 29):

- kreatív gondolkodást,
- kritikai gondolkodást,
- problémamegoldást.

Minden tudomány arra törekszik, hogy logikai bizonyosságot érjen el, és a logikai-matematikai intelligencia szükséges ahhoz, hogy megítélje, mennyi hiányzik még ehhez a bizonyossághoz (Fisher 2008: 30).

Az intelligencia összes formája közül a logikai-matematikai intelligenciának van a legösszetettebb szerkezete. Gardner a következő alapösszetevőket sorolja ide (Roeders-Gefferth 2007: 78-79):

- (a) a gondolkodási folyamat láncolatát irányító képesség (feltételezések, javaslatok és határozatok meghozatala),
- (b) az egyénnek képesnek kell lennie arra, hogy felismerje egy ilyen sorozat elemei között felmerülő kapcsolatot, és azt, hogy ez határozza meg értéküket,

- (c) az absztrakciós képesség – az absztrahálás folyamata a számok fogalmával kezdődik,
- (d) kritikus attitűd, abban az értelemben, hogy valamely tényt csak akkor szabad elfogadni, ha bebizonyosodott valóságosága.

Az ilyen típusú tanuló szeret problémát megoldani, különösen akkor, ha az matematikával kapcsolatos. Ők mindig meg fogják kérdezni, hogy miként működnek a dolgok, hogyan kötődnek egymáshoz és miért léteznek. Akkor tanulnak a leghatékonyabban, ha az magába foglal kategorizálást, osztályozást, valamint absztrakt gyakorlatokat és összefüggéseket. A logikai-matematikai intelligenciára jellemző képesség, hogy a dolgokat egymással való összefüggésükben, egy rendszerben veszik észre és látják.

Tevékenységek, amelyek erősítik ezt a fajta intelligenciát:

- utazás tervezése,
- fejszámolás gyakorlása,
- mennyiség felbecslése,
- időbeosztás tervezése,
- logikai rejtvények és problémák megoldása.

2.4. Vizuális-térbeli intelligencia

Az agy bal féltékéjében a nyelvi, a jobb féltékéjében a vizuális-térbeli intelligencia dominál. Szükségünk van erre az intelligenciára az olyan jellegű problémamegoldásnál, amely a tárgyak és rendszerek vizuális megjelenítését kívánják. A vizuális-térbeli intelligencia tartalmazza mindazokat a képességeket, amelyek a bennünket körülvevő világ megfigyeléséhez és a belső látással történő új vizuális benyomások létrehozásához szükségesek. Hogy valamit teljes mértékben megérthessünk, először látnunk kell, s ebben az esetben szavakkal való látásra gondolunk.

Rudolf Arnheim azt állítja, ha nem tudjuk felidézni egyes folyamatok vagy fogalmak képét, akkor nem is tudunk róluk tisztán gondolkodni.

A vizuális intelligencia segíthet a gyermekeknek abban, hogy bizonyos esetekben valamivel többet lássanak. A gyermekeknek szükségük van a vizuális gondolkodásra ahhoz, hogy feltalálják magukat a világban. Az információk többsége, amelyeket fel kell dolgozniuk, vizuális természetű: szavak, számok, képek, képletek, jelek és szimbólumok. A gyermek egy vizuális lény egy vizuális világban. A vizualizáció segít abban, hogy kifejezzük a tudást és gondolatainkat. A vizuális kifejezés eszközként szolgál a problémamegoldásban és a képletek alkotásában. De nemcsak a vizuális gondolkodásra van szükségünk, hanem az absztraktra is.

A vizuális-térbeli képességek elemei (Knežević-Florić 2006: 142):

- (a) a látható valóság pontos percepciója (ehhez nélkülözhetetlen képesség, hogy a már kialakított képet valamiről alkalmazni tudjuk az új megfigyeléseknél is),

- (b) egyes meglátások reprodukálódnak az elménkben anélkül, hogy azt valóban érzékeltük volna,
- (c) ugyanazt a tárgyat különböző körülmények között is felismerjük,
- (d) bizonyos térbeli változások előrevetítése (mentális anticipáció),
- (e) közös elemek felismerése olyan dolgoknál, amelyek első ránézésre teljesen különböznek.

Az ilyen típusú tanuló jól dolgozik a színekkel, képekkel és az értelem szemét használja. Könnyű számukra vizuálisan elképzelni valamit, de néha nehézséget jelent számukra ezeket a gondolatokat realizálni.

A vizuális gondolkodást segíti:

- térképolvasás, navigálás,
- bármilyen tervezés, ami magába foglalja képek használatát és térbeli találmányosság,
- rajzolás, művészeti és más ágak kritikai elemzése több gondolati képességet is mozgósít,
- ábrák, grafikonok, sémák használata (emlékezési térkép és hálózat készítése).

2.5. Mozgási vagy kinetikus intelligencia

Az agy mindkét féltékéje a test ellenkező oldalát irányítja. Több tevékenység van, amelyeknél, hogy meg tudjuk oldani a problémát, és el tudjuk érni a kívánt célt, nélkülözhetetlen a fizikai intelligencia. A fizikai koordinációnak bizonyított következményei vannak az értelmi koordinációban minden olyan problémamegoldásban, ami mozgáshoz kötött, segíthet, ha átgondoltan és tudatosan közelítjük meg.

Azokat a készségeket, amelyek a fizikai intelligenciával kapcsolatosak, a következőképpen lehet osztályozni (Fisher 2008: 34):

- (a) manipulációs készségek,
- (b) konstrukciós készségek,
- (c) projekciós készségek,
- (d) agilitás,
- (e) kommunikációs készségek.

A fizikai képességek pontosabb megnevezése pszichomotoros képességek, mert az ember nem rendelkezik kizárólag csak fizikai készségekkel, amelyek hátterében ne állnának pszichikai folyamatok. Az értelmi és fizikai tevékenységek csoportjait az köti össze, hogy mindkettőnél szükséges az információ feldolgozása, az idő és az irány iránti érzék. A gyermeknek szüksége van a testi intelligenciára, hogy minél jobban hasznosíthassa azt a fizikai világot, amelyben él.

Az ilyen típusú tanuló állandóan mozgásban van. Állandóan járkal, mindenhez hozzá kell érnie, és a testbeszédet használja, hogy kifejezze saját érzé-

seit. Ezek a tanulók inkább sportolnak, semhogy üljenek és olvassanak. Fontos megemlíteni, hogy náluk nagyon hatékonyan hasznosíthatók az interdiszciplináris tantárgyak és órák.

A kinetikus intelligencia és a fizikai problémamegoldás képessége fejleszthető:

- tudás és készségek fejlesztésével valamely sporton belül,
- kézműves-tevékenységekkel, pl. famegmunkálás, varrás stb.,
- bizonyos mozgások elsajátításával, pl. tánc, harcművészet, gimnasztika,
- főzéssel,
- háromdimenziós játékokkal, pl. Rubik-kocka, puzzle.

2.6. Interperszonális (társadalmi) intelligencia

Az interperszonális intelligencia az a képességünk, amivel megérthetünk másokat. Piaget szerint a gyermek fokozatosan kezdi el felismerni a különbségeket más emberekben. Az interperszonális intelligencia pontosan ebből az alapképességből fejlődik ki, a társadalmi képességek fejlődésében (szocializáció), mások iránti empátiakészségben mutatkozik meg, és abban a képességben, hogy másoktól tanulunk.

Két kulcstényező kötődik az interperszonális intelligencia fejlődéséhez. Az egyik a kitolt gyermekkor, ami magába foglalja az anyához való szoros kötődést is. A másik tényező az emberek közötti interakció jelentősége. Vigotszkij véleménye szerint minden gyermeknél hasznos, ha együtt tanul a többiekkel (Fisher 2007: 22).

Az interperszonális vagy társadalmi intelligencia kétféleképpen jelentkezik. Először olyan formában, hogy a gyermekben kialakul a tudat arról, hogy ő maga létezik, és vannak érzései és érzelmei, amelyek vezérik viselkedését. Másodszor, azon képességében mutatkozik meg, hogy megért másokat, és együttérez velük (Knežević-Florić 2006: 143).

Ahogy a gyermekek idősebbek lesznek, játékokon keresztül megismerkednek a társadalmi szerepekkel és viselkedési formákkal. Az ilyen típusok az ún. társadalmi pillangók. Nagyon könnyen alkalmazkodnak bármilyen társadalmi helyzetben. Sok barátjuk van és kitűnő vezetők, azért, mert nagyon jól tudják kezelni a konfliktushelyzeteket. Türelmesek, nagyon megértőek és empátikusak. Ezek a tanulók a legjobban úgy jutnak kifejezésre, ha csoportmunkában dolgozhatnak, ahol összehasonlíthatják magukat másokkal, kapcsolatot teremthetnek, kikérdezhetnek és meghallgathatnak másokat.

A következő helyzetekben fejleszthetők az interperszonális képességek:

- meghallgatja mások felelését, történetet mesél, szaval, információkat ad vagy érvel,
- az előző kommunikációs helyzetekben beszélgetés másokkal, vagy mások tanítása,
- mások segítése a tanulásban vagy problémamegoldásban,
- csapatban való együttműködés, közös vita.

2.7. Intrapersonális (perszonális, metakognitív) intelligencia

Az intrapersonális vagy perszonális vagy metakognitív intelligencia feltehetően az ember intelligenciájának legfontosabb része, azért, mert kapcsolatban áll az összes többi intelligenciával. Ez tulajdonképpen azt a módot írja le, ahogyan saját gondolatainkat és érzéseinket érzékeljük, megértjük azt, amit gondolunk és érzünk, és tudjuk, hogy bizonyos dolgokat miért teszünk. Az intrapersonális képességek közé tartozik az erkölcsi normák szerinti helyes cselekvés képessége is (Roeders–Gefferth 2007: 81).

A tanulás folyamatában a metakognitív megismerés fejlődésének kulcsfontosságú szerepe van, mert így tudjuk, hogyan kell tervezni, hogyan kell előzetesen megítélni dolgokat, hogyan kell valamit megerősíteni a tudatunkban, és hogyan fogunk valamit felismerni.

Az ilyen típusok leghatékonyabban egyedül tanulnak, sőt individualizált projektumokban. Nagyon jól ismerik önmagukat, és lehet, hogy ezért is büszkék arra, hogy önállóak és eredetiek. Ők az erős, hallgatag típusok. Fontos, hogy ne izoláljuk őket, vagyis szocializálni kell őket is, de ezzel egyidejűleg engedni kell, hogy megvalósítsák önmagukat, hagyjuk meg a saját területet.

A következő tevékenységek segíthetnek a metakognitív tudat fejlesztésében:

- személyes napló vezetése,
- időbeosztás tervezése,
- előzőleg felbecsülni, hogy mit fog jól csinálni, és mivel lesz problémája,
- saját érzéseinek és hangulatának elemzése és megértése,
- személyes célok kitűzése és elérése,
- elvégzett dolgok áttekintése és értékelése.

Fontos megemlíteni, hogy az inter- és intrapersonális intelligenciák egyben személyiségtípusok és -jegyek is. Ahogyan a gyermek fokozatosan megismer másokat, megismeri saját magát is, így a perszonális és társadalmi intelligencia együttesen fejlődik.

1. táblázat
A tanulási stílusok áttekintése

INTELLI- GENCIA	GONDOLKODÁS	MIT SZERETNEK?	MIRE VAN SZÜKSÉGÜK?
nyelvi	szavakkal	olvasás, írás, mesélés, szójátékok stb.	könyvek, írószerek, beszélgetések (dialógusok, fejtegetések, viták), történetek stb.
logikai- matema- tikai	összegzéssel, rendszerzéssel	kísérletezés, kérdések feltevése, problémák megoldása, számítások stb.	kísérletezéshez és elmélkedéshez szükséges felszerelés és alapanyag, csillagvizsgálóba, múzeumokba tett látogatások
vizuális- térbeli	képekben	rajzolás, színezés, formázás, képek elképzelése	művészeti alkotások, építőköcskák, filmek, fantáziadús játékok, kirakók, illusztrált könyvek, galériákba és múzeumokba tett látogatások
mozgási vagy kinetikus	fizikai érzékelésen keresztül	tánc, futás, ugrálás, gesztikulálás stb.	szerepjátékok, dramatizálás, mozgás, építőeszközök, sportjátékok, kifejezéssel való tanulás
zenei	ritmuson és dallamon keresztül	ének, mozgás és taps ritmusra, hallgatás	zene munkavégzés alatt, koncertlátogatás, zenei játékok az iskolában és otthon, hangszerek
interper- szonális	más emberek ötletein keresztül	vezetés, szervezés, kapcsolatok, közvetítés, szórakoztatás	barátok, közösségi játékok, összejövetelek, klubok, mentorok
intraper- szonális	mélyen magában	célok kitűzése, tervezés, meditálás, elcsendesülés	félreeső helyek, magányos idő, önállóan vezetett projektek, választási lehetőség

3. Összegzés

Miért fontos a tanulási stílusok tanulmányozása? Minden ember rendelkezik mind a hétféle intelligencia bizonyos fejlettségi szintjével. Az emberek többsége mindegyik intelligenciát felfejlesztheti bizonyos képesítési szintig. Az intelligenciák kapcsolatban vannak egymással, és ez az egymás közötti kombináció adja az ember személyiségét, vagyis így jelentkeznek bizonyos jellegzetességek, amelyek csak egy személyre vonatkoznak, és így jutunk el az egyes tanulási stílusok kifejlődéséhez.

Hogy miért fontosak a tanulási stílusok? Azért, mert különböző minden ember, minden gyermek. Rendkívül különböző módon sajátítják el a tudást és készségeket, vagyis különböző módon tanulnak. Ez mélyen kihat arra, hogy milyen eredményt érnek el (vagy elérnek-e egyáltalán valamilyen eredményt?) némely tevékenységekben a tanulási folyamat során, és hogy higgyen önmagában. Ezért az lenne a legideálisabb, ha olyan tanulási lehetőségeket biztosítanánk tanulóinknak, amelyekben boldogulni tudnának eltekintve attól, hogy mi az erősségük. Ez azt jelenti, hogy aktív tanulási helyzeteket biztosítunk a többszörös intelligencia minden kategóriájában. Ez egy időben azt is jelenti, hogy nem minden tanuló ér el majd könnyen eredményeket minden tantárgyból. Ez hiányosságnak vagy sikertelenségnek is tekinthető, de nagy előnye abban van, hogy az iskolaév folyamán nagyobb és több lehetőségünk van arra, hogy közelebbről is megismerjük tanulóinkat, több tanulót ismerhetünk meg és részletesebben.

Az átlagos tanító és nagyszerű tanító közötti különbség a következőkből látható. Az átlagos tanító úgy tanít, hogy minden időkor a tanulók 60–80%-ához jut el. A nagyszerű tanító úgy tanít, hogy minden időben a tanulók 60–80%-át éri el. Akkor hol van itt a különbség? Az átlagos tanítónál egész évben a tanulók ugyanazon 60–80%-a tanul. A nagyszerű tanítónál minden nap a tanulók különböző 60–80%-a tanul. Ha állandó jelleggel változtatjuk a tanulási tevékenységeket, amelyek lefedik az összes intelligenciát, akkor az osztály összes tanulója tanulni fog egy meghatározott hét folyamán (Jensen 1995: 213).

A tanulási stílusok tanulmányozásával, majd a tanultak alkalmazásával a gyakorlatban tulajdonképpen valóságos étellel tölthetjük meg a didaktikai háromszöget. Valóban, az oktatás mindegyik egyenrangú tagjának – tanuló, tanító és tananyag – kifejezésre kell jutnia ahhoz, hogy az oktatási folyamat működjön. Elsősorban a tanítónak tanulmányoznia kell saját tanulóit, hogy megismerje személyiségüket, és ismeretet szerezzen arról, hogy hogyan szeretnek leginkább tanulni, hogyan boldogulhatnak a leghatékonyabban, vagyis melyik tanulási stílust részesítik előnyben. Ezután következhet a tanítás. Ha már tudjuk, hogy egyes tanulók hogyan tanulnak, a következő lépés az, hogy találjuk és koordináljuk a tananyagot, hogy megfelelő és hatásos eredményeket kapjunk.

A tanulás a tanuló számára (aki végül is az egész oktatói-nevelői folyamat legfontosabb szegmense) akkor lesz a leghatékonyabb, ha kifejlődött egy magabiztos állapot és megfelelő önbecsülés, magas szintű motiváció a tanulás iránt, valamint olyan környezet veszi körül, ahol erős kihívásokkal és egyben alacsony szintű fenyegetettséggel találja magát szemben. Egy ilyen helyzet és érzés csak akkor alakulhat ki, ha a tanulók személyiségiüknek, stílusuknak, tempójuknak, feltételeiknek, adottságaiknak megfelelően tanulhatnak; a tanítók pedig mindezek figyelembevételével, valamint megfelelő tanítási módszerek és stratégiák segítségével tanítanak, koordinálnak, vezetnek, mentorálnak, ösztönöznek.

FÜGGELÉK

1. ábra: Fisher 2008: 27.

1. táblázat: <http://mzu.sbnet.hr/files/mi-prirucnik.pdf>

IRODALOMJEGYZÉK

- Fisher, Robert 2008. *Hogyan tanítsuk gyermekeinket gondolkodni?* Budapest: Műszaki Kiadó.
- Fisher, Robert 2007. *Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni?* Budapest: Műszaki Kiadó.
- Jensen, Eric 2003. *Super nastava – Nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje.* Zagreb: Educa.
- Knežević – Florić, Olivera szerk. 2006. *Interaktivna pedagogija.* Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
- Nahalka István szerk. 2006. *Hatékony tanulás.* Budapest: ELTE PPK Neveléstudományi Intézet.
- Potkonjak, Nikola – Petar, Šimleša szerk. 1989. *Pedagoška enciklopedija 1-2.* Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Roeders, Paul – Gefferth Éva 2007. *A hatékony tanulás titka.* Budapest: Treffort Kiadó.
- Willis, Mariaemma – Victoria Kindle Hodson 2005. *Otkrijte svoj stil učenja.* Beograd: Finesa.

Stilovi učenja

MONIKA ČAPO

Zavisno od sposobnosti i obrazovanja pojedine osobe, različiti oblici njihove inteligencije mogu biti različito razvijeni. S obzirom da se različiti tipovi inteligencije moraju posmatrati nezavisno jedno od drugih, moguće su sve vrste kombinacije među njima. Da bismo mogli uspešno upravljati razvojem deteta (odnosno njegovim mišljenjem, učenjem) važno je znati na kom nivou su deca u datom momentu, važno je poznavati njihovu ličnost, stil i tempo učenja i razmišljanja, njihove uslove i sposobnosti. Korisno bi bilo da organizatori i koordinatori nastavnog procesa (učitelji) ne žale

truda da stvarno posmatraju svoje učenike, da bi utvrdili kod kojih učenika koja inteligencija dominira (lingvistička, muzička, matematičko-logička, vizuelno-prostorna, telesno-kinestetička, socijalna-interpersonalna, personalna-intrapersonalna). Ako su učitelji sa ovim upoznati i to znanje pravilno primene, onda će zaista pripremiti svoje učenike da se snalaze u životu i nauče kako treba učiti.

Learning styles

MÓNICA CSAPÓ

Depending on people's abilities and education different forms of their intelligence can be developed differently. As different types of intelligence should be observed independently from each other there are all kinds of combinations between them. It is important to know on which level are children at a given moment; as well as their personality, their learning style and thinking pace, their conditions and abilities; so that we could successfully direct, guide and supervise their development (namely their thinking, their learning). It would be very useful if the organizers and coordinators of the teaching process (teachers) would take the trouble to truly observe their pupils, so that they could define which type of intelligence out of the seven is dominant. If teachers know this and they know how to use it right, they will actually prepare their pupils to succeed in life, and they will also learn to learn.